

Coadjutor potest uti privilegiis concessis veris canonicis optandi beneficia, ad utilitatem tamen, et commoditatem coadjuti, et in processibus, si simul sit rector, adhuc incedere potest sub cruce canonicorum. Vide *verb.* Canonicus, *art.* 10, *num.* 50 et 51.

Coadjutor et coadjutus possunt simul in habitu canonicali interesse in processibus et missarum solemnibus, coadjutus in loco sibi debito, et coadjutor post omnes canonicos, *ibid.* *num.* 52.

Coadjutor non tenetur ad onera canonicorum juniorum, licet teneatur ad onera sui coadjuti, nec tenetur tempore concessionis coadjutoriae habere ordinem presbyteralem, licet statuto ecclesiae id tantum fuerit, sed sufficit habere clericalem et legitimam aetatem ad ordinem requisitam, *ibid.* *num.* 53 et 54.

Coadjutor non potest esse iudex apostolicus, seu delegatus papae, nec designari iudex synodalis, non tenetur tamen ad fidei professionem, nisi cum fuerit successione locus, nec ad officium canonicum recitandum, sed proprietarius, *ibid.* *num.* 55 ad 60.

Coadjutor consequi non potest fructus ex beneficio coadjuti; imo lucratur etiam distributiones quotidianas absente coadjuto ad utilitatem ipsius coadjuti, *ibid.* *num.* 61 et 62.

Coadjutor non potest gaudere privilegiis et indulgentiis de percipiendis fructibus in absentia, puta ratione studii, aut lecturae in aliqua universitate, quibus coadjutor gaudere potest; in ingressu tamen non tenetur fabricae solvere, quod est conventum solvi per canonicos de novo ingressis, *ib.* *n.* 63 et 64.

Coadjutor non potest exercere officia ad quae coadjutus electus est, ei tamen canonici tenentur inservire, et ministrare, prout tenerentur inservire coadjuto in omnibus functionibus canonicalibus, *ib.* *num.* 65 et 66.

Coadjutor non potest ordinari ad titulum coadjutoriae: nec est comprehensus in statuto, quod ex aliqua causa jubilate facit canonicos; nec etiam coadjuto absente potest capitulis interesse, vel votum dare, nec officium antianitatis exercere, nisi in litteris apostolicis haec expresse concedantur, *ibid.* *num.* 67, 68 et 69.

Varia in supplementum de canonicis.

Non licet novum habitum, sive signum a canonicis cathedralis ecclesiae absque sedis apostolicae auctoritate assumi, nec deferri possunt almitiae nisi incedendo collegialiter una cum capitulo. Vide *verb.* Canonicatus, *art.* 11, *num.* 1 et 2.

Canonici cathedralis non sunt in dignitate ecclesiastica constituti, nisi late sumpto vocabulo, sed dicuntur clerici primi ordinis, sunt tamen personae in dignitate constitutae ad hoc ut possit coram eis fieri translatio pensionis, *ibid.* *num.* 3.

Collegiata simplex praecedat omnibus ecclesiis simplicibus et quae tantum parochiales sunt, et canonici collegiatae de jure insignis praeferruntur canonicis collegiatae, quae est insignis per indultum de recenti, *ibid.* *num.* 4 ad 6.

Canonicus collegiatae, quamvis peritissimus doctor, eligi non potest in iudicem synodalem, et canonicus celebrans in collegiata non tenetur facere reverentiam vicario generali praesenti in fine missae ante benedictionem, *ib.* *num.* 7 et 8.

Canonicorum ad privationem potest procedere episcopus sine adjunctis, ex causa quod ordines suis praebendis annexos non susceperint. Si tamen contra poenitentiarium non residentem velit ad privationem procedere, servare tenetur praescriptum a Tridentino et canonici ab eo ad palatium vocati, ire tenentur, secus si a vicario, *ibid.* *num.* 9 ad 11.

Canonici cathedralis et collegiatae debent retinere tabellam horariam, et officia divina persolvere statutis horis, et ad id possunt cogi per episcopum; et etiam ad dicendum cantum Gregorianum, *ibid.* *n.* 12 et 13.

Canonici abesse volentes extra dioecesim tenentur semper petere licentiam ab episcopo, quae denegari non potest, si honeste et rationabiliter petatur: et absens de licentia Sacrae Congregationis cum clausula: *Dimissa tertia parte fructuum, dimittit tertiam, quae superest, detracta pensione, ib.* *num.* 14, 15 et 16.

Canonicatum erigere episcopus non potest sine consensu capituli: si tamen irrationabiliter negetur, superior supplet: nec etiam potest episcopus auctoritate ordinaria creare canonicos supranumerarios absque consensu capituli et canonicorum, *ibid.* *num.* 17 ad 19.

Canonicus supranumerarius neque ad futuram praebendam creari potest: et edicitur de supranumerario ex mandato papae, ac supranumerarii explicantur, *ib.* *num.* 20 ad 22.

Si canonicus supranumerarius fuit admissus per capitulum simpliciter sine praeservatione suorum jurium, quotidianas lucratur distributiones: ac innuitur aetas de supranumerariis, ex privilegio apostolico receptis: itemque datur posse permitti, quod canonici deputent in parochum canonicum supranumerarium, *ibid.* *num.* 25 ad 25.

Erectio novi canonicatus est subreptitia, si summo pontifici non fuerit expressum statutum prohibens augeri numerum canonicatum, *ib.* *num.* 27 et 28.

Canonici novae erectionis an et quando participant proventus capituli, et an et quomodo teneantur ad onera capituli; et quoniam praecedentia debeatur canonicis secundae erectionis, *ib.* *n.* 29.

CANONICI REGULARES (II, 243).

Canonici regulares Lateranenses, et SS. Salvatoris declarantur incapaces obtinendi beneficia secularia. Vide *verb.* Canonici Regulares, *num.* 1.

Provisi de beneficiis non possunt a claustris discedere, *ib.* *num.* 2 ad 4.

Alia ad canonicos regulares spectantia. Vide *ib.* *a num.* 6 ad *num.* 13.

CANONIZATIO SANCTORUM.

Vide *verb.* Cultus sanctorum, *per tot.*

CANTOR (II, 245).

Cantorum antiquitas et ordinatio. Vid. *verb.* Cantor, *num.* 1 et 2.

Cur instituti, et eorum varia genera, *ibid.* *num.* 3, 4.

Praeceptorum nomina, munus, numerus, *ibid.* *num.* 5, 6.

Schola cantorum a sancto Gregorio Magno Romae constituta, ex quibus constabat, quandiuque viguit, *ibid.* *num.* 7 ad 9.

CANTUS (II, 245).

Cantus Gregorianus a fratribus et monialibus ordinis Minorum sancti Francisci de Paula adhiberi praecipitur. Vide *verb.* Cantus, *num.* 1.

Cantum in divinis laudibus adhibere ritus est vetustissimus, non tamen ubique, neque ab omnibus aequè receptus, *ibid.* *num.* 2 ad 4.

Mos Orientalium erat ut hymni et psalmi alternatim canerentur; quae disciplina viget hodie in Ecclesia, *ibid.* *num.* 5 ad 7.

Distincte canere quid sit, *ibid.* *num.* 8.

Cantus alternis choris in Veteri Testamento, *ibid.* *num.* 9.

A Christo et ab apostolis traditur, *ibid.* *num.* 10.

Quadruplex canendi ratio apud Christianos quae hic exponitur, *ibid.* *num.* 11 ad 14.

Quis auctor alterni cantus in Oriente et in Occidente, *ibid.* *num.* 15, 16.

Cantus alius simplex, alius melodicus; medius inter utrumque Gregorianus, qui paulatim propagatus apud Occidentis ecclesias et apud monachos, *ibid.* *num.* 17 ad 19.

CANTIONES.

Cantiones obscenae et inhonestae quando sint peccata venialia, et quando mortalia. Vide *verb.* Luxuria, *num.* 86 et 87.

Cantiones vulgari sermone non sunt canendae in festo Corporis Christi. Vide *verb.* Processio, *n.* 52.

Ne canatur musica lingua vernacula, quantumvis cantunculae, et verba spiritualia sint episcopus prohibere potest, non obstante quacunque in contrarium consuetudine. Vide *verb.* Ecclesia, *art.* 5, *n.* 41.

CAPELLA (II, 251).

Capella et capellania ad invicem conferuntur, quidque sint, disseritur, ac variae assignantur acceptiones. Vide *verb.* Capella, *num.* 1 ad 15.

Etimologia vocabuli *Capellae*, et quoniam tempore usurpari illud coeperit, *ibid.* *n.* 76.

Capella constructa pro celebratione missarum debet sufficienter dotari a patrono, aliter non acquirit jus patronatus, et si non sit sufficienter dotata, refertur qualiter procedi valeat, *ib.* *num.* 16 et 17.

Praeceptum de augenda, vel constituenda dote sub poena privationis jus patronatus, et capellae, potest quoque fieri a patrono, etiamsi in fundatione fuerit sufficienter assignata, et deinde tractu temporis fuerit diminuta, vel deperdita, si id absque culpa rectoris capellae, aliter iste, et non ille gravandus, *ib.* *num.* 18 ad 21.

Ad quem spectet mantentio altarium, seu capellarum, quae sunt de jure patronatus, ac ornamentorum necessarium pro eisdem altaribus, seu capellis, *ibid.* *num.* 22 ad 24.

Si nec patronus, nec ecclesia, nec rector, seu beneficiatus possunt necessaria ministrare, et aliter necessitati opportunum remedium praestari nequit, quid peragendum edicitur, *ib.* *num.* 25, 26 et 27.

Capellae fundationem et jus patronatus demonstrant inscriptiones, arma, et insignia familiae insculpta in marmoreis lapidibus, vel pariete capellae, et inde consecraria dantur, ac de jure attendenda, et a lege statuta ponuntur, *ib.* *num.* 28 ad 36.

Capellae regiae, et eorum capellani subsunt locorum ordinariis, non autem capellarum magistris; et quantumcunque gaudeant prerogativa exemptionis, possunt nihilominus visitari ab episcopo loci, *ib.* *num.* 37 ad 40.

De privilegiis capellarum multorum regum agitur, *ib.* *num.* 77.

Protectio regia ad effectum exemptionis contentae in textu concilii non acquiritur per simplicem receptionem in protectionem, *ib.* *num.* 40 ad 47.

Capellae, seu altaria confraternitatum laicorum existentium in claustris, seu ecclesiis regularium ab episcopis visitari non possunt, nisi in his, quae confraternitatum administrationem respiciunt, *ib.* *n.* 48.

Potest episcopus visitare capellam, quae est titulus beneficii secularis, existentem in ecclesia regulari respectu tantummodo tituli beneficii, ac ejusmodi beneficiati, et non ultra, nec potest visitare capellas campestris regularium; oratoria tamen publica, quae habent requisita ecclesiae, visitantur ab episcopo, etiamsi sint de pertinentiis eorum, dummodo sint separata a claustris, et campestris; at capellas, seu oratoria in grangiis, seu domibus ruralibus eorundem nullatenus visitare potest, nec ab eis procuracionem exigere, *ib.* *num.* 49 ad 52.

Sic nec etiam potest episcopus visitare capellas seu oratoria, quae in privatorum domibus sunt, nec ab eis procuracionem exigere, tamen permissum ei est videre saltem per viam denuntiationis, aut inquisitionis, an decenter, et cum debita reverentia

sacrificium missae ibi celebretur, *ibid.* *num.* 53 et 54.

Episcopus dispensare non potest, ut missae relictae a testatore in una capella, dicantur, vel remittantur in alia, quando satisfieri possunt in propria, *ibid.* *num.* 55.

Capellae privatorum palatiorum non gaudent immunitate, ut nec etiam capella carcerum, vel contigua carceribus, *ibid.* *num.* 56 et 57.

Capella contigua, ut dicitur, *al corpo di guardia*, erecta ut milites ibi degentes audiant missam maxime diebus festis, permittitur declarari non esse locum immunem, *ibid.* *num.* 58.

Capella realis, vulgo dicta *una maesta* posita in publica via, nisi probetur fuisse constructam auctoritate ordinarii, non gaudet immunitate, *ibid.* *num.* 59.

Capella ista in palatio abbatiali, habens ingressum ab atrio ejusdem palatii, inserviens publicae utilitati, gaudet immunitate ecclesiastica, quamvis palatium non sit unitum ecclesiae abbatiali, *ibid.* *num.* 60.

Capella existens in palatio gubernatoris quando immunitate gaudeat, *ibid.* *num.* 61.

An autem capella vendi et alienari possit. Vide *verb.* Sepultura, *ibid.* *num.* 159 ad 162.

Status capellae obnoxiae jus patronatus an mutari possit inscio patrono, *ibid.* *num.* 78.

De capellis pontificiis *ibid.* *num.* 63 et *seqq.*

Quae propria olim fuerit capellarum significatio, et qui dicerentur capellani, *ibid.* *num.* 79 ad 80.

Lapsu temporis fideles laici extruxerunt oratoria ab ecclesiis separata, vel etiam intra ecclesiam altaria in honorem alicujus sancti, *ibid.* *num.* 82, 85.

Quae capellae non sine consensu episcopi erigi possunt, *ibid.* *num.* 84.

Quid advertere et observare debeat episcopus in concedendo hujusmodi capellas, *ibid.* *num.* 85 ad 88.

In concessione capellarum quoniam festa et personae excipi solent, *ibid.* *num.* 89, 90.

Vetus ordinis praedicatorum privilegium Benedictus XIV confirmavit, et hic afferuntur litterae confirmatoriae, *ibid.* *num.* 91, 92.

Capella in quo differat a sacello, *ibid.* *num.* 93.

An sacramentum poenitentiae administrari possit in privatis capellis, *ibid.* *num.* 94.

De capellis regularium, *ibid.* *num.* 95.

CAPELLANIA (II, 265).

Capellaniae aliae sunt *mercenariae*, aliae *collativae*, et aliae *gentilitiae*, omniumque declaratio menti ad-movetur. Vide *verb.* Capellania, *num.* 1 ad 6.

Episcopus nequit ullimode excludi a collatione, seu institutione capellaniae gentilitiae, seu jus patronatus, etiamsi fundator in ejus fundatione contrarium disposuerit, *ibid.* *num.* 7, 8 et 9.

Ad titulum capellaniae mercenariae, et amovibilis nemo potest ordinari; si tamen consentiente patrono et episcopo conferatur alicui in titulum vitalitium, vel hujusmodi capellaniam in capella papae obtineat, poterit ipse ad sacros ordines promoveri, *ibid.* *num.* 10, 11 et 12.

Explicatur auctor, *num.* 11, *ibid.* *num.* 58.

Capellania erecta in una ecclesia non potest sine necessitate transferri de jure communi ad aliam ecclesiam, etiamsi sit capellania de jure patronatus *ibid.* *num.* 13 ad 16.

Videtur tamen esse a sancta sede indulgendum ut capellania jus patronatus possit transferri de loco ad locum, ut de facto fuit indultum, quod capellania transferretur et castro ad aliud castrum de jurisdictione ejusdem familiae, *ibid.* *num.* 17 et 18.

Capellaniam obtinens non tenetur sacros ordines suscipere, sed missarum oneri potest per alium sa-

tisfacere, nisi in fundatione cautum sit, ut per se ipsum celebret. Vide *verb.* Capellania, num. 19.

Capellania, in cuius erectione fundator sic disposuit: *Instituatur capellanus, qui missas celebret, aut ita: Eligatur capellanus, vel sacerdos, non est sacerdotalis, et potest etiam conferri simplici clerico quatuordecim annorum, ibid. num. 20 et 21.*

Capellania hac conditione erecta: *Ut eligi debeat unus præbendarius, qui singulo quoque die teneatur missam celebrare, et divinis officiis interesse, non est sacerdotalis, et capellanus potest per alium missas celebrari facere, ibid. num. 22.*

Capellania hac lege fundata: *Ut capellanus per se ipsum missas celebrare teneatur, conferri potest simplici clerico, in ea tamen ætate, ut infra annum possit in sacerdotem ordinari, nisi alia essent verba in fundatione posita, quæ requirent obtinentem tempore collationis esse actu presbyterum, ibid. num. 23.*

Referuntur quædam aliæ formulæ, quæ si in capellania fundatione sint appositæ, compatiuntur præsentandum non esse actu sacerdotem, sed sat esse, ut infra annum possit ad sacerdotium promoveri, *ibid. num. 24 ad 29.*

Capellania, in cuius fundatione sic disponitur: *Eligatur capellanus, qui actu sit sacerdos, vel non conferatur nisi presbytero, requirit, necessario, quod præsentandus sit actualiter sacerdos, ibid. num. 30.*

Ad dignoscendum autem, an ad capellaniam sit præsentandus capellanus, qui sit actu sacerdos vel solum aptitudine, sequenda est theoria Sacræ Rotæ Romanæ, et fuse exhibetur ac roboratur, *ibid. n. 31 ad 42.*

Late disseritur circa examen, utrum capellania sit sacerdotalis, necne, *ibid. num. 56 et seqq.*

Capellania fundata cum onere interessendi divinis officiis in cathedrali, vel collegiata, requirit personale servitium, quod non potest adimpleri per substitutum; si vero fundata sit in ecclesia non cathedrali, vel collegiata, seu in alia non habente servitium chori, non obstante fundatoris clausula, ut capellanus debeat missas celebrare, et divinis inservire, seu interesse, non tenebitur sacerdotium suscipere, nec ad missas, etc., per seipsum, sed satis erit, ut per alium adimpleat, *ibid. num. 43 et 44.*

Explicatur auctor, num. 45, 59.

Capellania cathedralis ecclesiæ, quarum redditus in distributionibus quotidianis consistunt personalem residentiam requirunt, *ibid. num. 45.*

Capellania sic instituta: *Ut capellanus quotidie missam celebret: et si negligens fuerit, certam penam incurrat, vel: Ut domus ædificetur capellano, in quo habitat et divinis inserviat, et nisi inhabitet et inserviat, possit amoveri, et de alio provideri, non requirit personalem residentiam, ibid. n. 46 et 47.*

Capellania, quibus incumbit onus celebrandi missas, et choro inserviendi, non sunt compatibles cum canonicis et parochialibus, quamvis per earum constitutiones liceat servire per substitutum, *ibid. num. 48.*

Capellania sic fundata: *Ut eligatur idoneus capellanus sacerdos, qui missam celebret, est sacerdotalis, sed capellanus non tenetur inservire per se ipsum, et potest celebrare per alium, ibid. num. 49.*

Capellania non potest conferri filiis illegitimis presbyterorum in ecclesiis, in quibus eorum patres fuerunt beneficiati, *ibid. num. 50.*

Late disceptatur circa examen, utrum capellania sit ecclesiastica, an laicalis, *ibid. num. 51 et seqq.*

Capellanorum origo, *ibid. num. 60.*

In quibus capellania cum beneficio conveniat, et in quibus differat; quidnam habeat commune cum anniversariis et piis relictis, et in quo ab iis distet, *ibid. num. 61 ad 66.*

Fundi capellaniae sine solemnitate alienari non

possunt, et si perierint, capellania extinguitur, *ibid. num. 67, 68.*

Bona capellaniae cum obligationibus coherentibus manent apud capellanum, *ibid. num. 69.*

CAPELLANUS (II, 285).

CAPELLANUS IN COMMUNI.

Capellanus tenetur per se ipsum missas celebrare, si id verbis expressis, aut æquipollentibus cautum fuerit in fundatione capellaniae, ac in id quædam præbentur formulæ, et quædam ad oppositum. Vide *verb.* Capellanus in communi, n. 1 ad 4.

Capellanus, qui de mente testatoris quotidie per se ipsum celebrare tenetur, semel in hebdomada per alium poterit celebrare, imo etiam titulo honestatis, vel reverentia sacramenti, aut alia justa causa poterit aliquoties, et etiam semel in hebdomada abstinere a celebratione, absque eo quod faciat tali die celebrare per alium, maxime si obligatio quotidie celebrandi sit mere personalis ad ipsius capellani personam directa, *ibid. num. 5 ad 8.*

Explicatur auctor, num. 6, et excusatur, *ibid. in nota.*

Reprobatur auctor, num. 7, *ibid. in nota.*

Capellanus, qui tenetur quotidie celebrare, non potest novam elemosynam accipere, et duabus obligationibus unica missa satisfacere, nisi in fundatione expresse cautum sit, quod non teneatur sacrificium applicare, et capellanus, qui potest per alium celebrare, non tenetur dare stipendium sacerdoti celebranti ad rationem reddituum capellaniae, *ibid. num. 9 et 10.*

Capellani amovibiles, qui sunt nominati, vel electi ab hæredibus testatorum ad celebrandas missas cum assignatione certi redditus iuxta dispositionem testatorum, possunt assignare certam mercedem iuxta morem regionis sacerdoti pro missis celebrandis, et pro se aliam partem retinere, *ibid. num. 11 et 12.*

Si vero reperitur injustum, v. g. quod celebrentur singulis annis missæ triginta sancti Gregorii pro defuncto in ecclesia N. per sacerdotem eligendum a N. cui solvantur pro elemosyna scuta octo vel decem, capellanus sacerdos, sic electus, tenetur per se ipsum celebrare, *ibid. num. 15.*

Capellanus, cui impositum est onus quotidie celebrandi, et si cessaverit celebrare, teneatur v. g. solvere duos paucos pro qualibet missa non celebrata, non potest unquam vacare, nisi suppleat per alium, *ibid. num. 14.*

Non tenetur tamen, neque per alium celebrare tempore infirmitatis, non excedentis quindecim dies et ex concilio provincie Mediolanensis, etiamsi per integrum mensem ægrotet, *ibid. num. 15 et 16.*

Reprehenditur, num. 16, auctoris opinio, *ibid. n. 16 in not.*

Si vero ex fundatione capellanus non teneatur celebrare per se ipsum, cum talis capellanus nunquam possit a celebratione vacare, ipse non teneatur per alium celebrare, solum tempore infirmitatis non excedentis quindecim dies, *ibid. num. 17.*

Sacerdos, aut substitutus a capellano ad celebrandum pro fundatore, si omittat celebrare causa infirmitatis per aliquot dies, non acquirit stipem missis omissis correspondentem, sed illa est eroganda alteri sacerdoti, ut celebret, vel est retinenda ab ipso capellano, si per seipsum pro illis diebus celebret, *ibid. num. 18.*

De amotione capellani ab officio quamplura colliguntur scitu necessaria, *ibid. num. 33 et seqq.*

Ex hac occasione de vario capellanorum genere quoad remotionis actum pertinet, disseritur, *ibid. n. 41 et seqq.*

Si in fundatione alicujus capellaniae dictum sit, quod præsentetur capellanus, qui intra annum possit ascendere ad sacerdotium, initium anni sumitur a die præsentationis, *ibid. num. 44.*

Capellanus episcopi, qui cum eo recitat officium, debet se illi conformare, et capellanus eligendus ab episcopo pro tempore, non est amovibilis, neque manualis, sed perpetuus, *ibid. num. 19, 20.*

Capellani ecclesiæ cathedralis, qui sunt membra ecclesiæ, debent incedere in processionibus, et sedere in choro immediate post canonicos, nec inter eos debent interponi rectores ecclesiarum aliarum, etiam prætextu doctoratus, *ibid. num. 21.*

Capellanus presbyter prius ordinatus debet præcedere capellano postea ordinato, licet ultimo ordinatus prius acceperit possessionem capellaniae, *ibid. num. 22.*

Non potest episcopus præcipere capellanis capellanorum campestrium regularium, ne missas celebrent antequam celebretur missa ecclesiarum parochialium, *ibid. num. 23, et verb. Cambana a num. 17 ad 21.*

Capellanus non potest cogi ab episcopo, ut celebret certa hora, quando in fundatione hoc non reperitur injunctum; potest tamen astringi (non censuris) ad providendum de proprio paramenta, *ibid. num. 24 et 25.*

Capellanus semel examinatus, et approbatus quoad scientiam ab ordinario, nulli examini exinde de scientia subijci potest, *ibid. num. 26.*

In erectione capellaniae, seu beneficii simplicis capellano injungi non potest, quod testator non injunxit, nec immutari ejus voluntas, *ibid. num. 27.*

Capellanus confraternitatum non potest sine expressa episcopi licentia processiones facere, et si non adsit licentia episcopi, non potest illas facere sine licentia parochorum, per quorum territorium transeundum est, nec potest in processionibus extra propriam ecclesiam deferre stolum, *ibid. n. 28 ad 30.*

Capellani confraternitatum non debent ab episcopo sine causa amoveri reluctantibus confratribus, *ibid. num. 31, et alia de iisdem. Vide verb. Confraternitas.*

Capellanus quo tempore, loco, seu ecclesia, vel altari debeat celebrare missam, et pro quo debeat applicare, et quid possit quoad reductionem, satisfactionem, elemosynam, et alia. Vide *verb.* Missa, ubi late de omnibus.

Capellanus habens obligationem inhabitandi domum a fundatore ad id relictam instructam supellectilibus, etc., tenetur omnimode ibi habitare, *ibid. num. 34.*

CAPELLANUS MONIALIUM.

Capellani monialium debent esse maturæ ætatis, et si moniales jus habeant nominandi capellanum, potest illum episcopus ob ejus defectum rejicere, et abbatissa illum non recipere, si ab ipso detur juvenis. Vide *verb.* Capellanus monialium, n. 1, 2 et 3.

Ubi tamen senes, et proveci de facili non inveniuntur, relinquitur prudentiæ episcopi, ut etiam juvenes bene pensis omnibus possit admittere, *ibid. num. 4 et 5.*

Regulares non possunt esse capellani monialium nisi propter penuriam presbyterorum sæcularium, *ibid. num. 6.*

Capellani monialium debent esse amovibiles, non autem perpetui, et intitolati; si tamen moniales sint in quasi possessione præsentandi capellanum ad vitam, episcopus non debet innovare, sed suorum jurium monumenta ad Sacram Congregationem mittere, *ibid. num. 7 et 8.*

Capellanus in ecclesia monialium regularibus subjectarum approbatur a superiori regulari: at presbyteri sæculares, qui advocantur pro celebratione missarum, possunt ab episcopo prohiberi, ne accedant, quamvis moniales exemptæ sint, aut regularibus subjectæ, *ibid. num. 9 et 10.*

Capellanus monialium potest missam celebrare de sancto, cujus officium ab ipsis monialibus cele-

bratur in choro, missali tamen romano, in quo si missa particularis de eodem sancto non adest, sumitur de communi; et idem quoad recitationem officii, *ibid. num. 11 et 12.*

Capellanus monialium non debet alium presbyterum substituere sine licentia episcopi, sive vicarii generalis in casu impediendi, *ibid. num. 15.*

Capellanus sæcularis de licentia confessoris monialium potest eucharistiæ sacramentum ministrare, et episcopus nullum capellanum absque causa amovere debet, *ibid. num. 14, 15 et 16.*

Capellanus monialium exemptarum excluso parochio omnia sacramenta etiam in articulo mortis ipsis administrat, *ibid. num. 17.*

Num idem oblineat quoad moniales non exemptas, *ibid. num. 18 et seqq.*

CAPELLANUS MILITUM, SEU MISSIONARIUS EXERCITUS, VEL CASTRENSIS.

Capellani militum, seu missionarii exercitus, vel castrenses in casibus, in quibus non adsit breve apostolicum, aliter disponens, debent approbari ab ordinario loci; imo dato, quod adsit breve apostolicum, est bene, et caute ejus dispositio perpendenda, ac iidem jurisdictionem non habent in clericos. Vide *verb.* Capellanus militum, num. 1 ad 4.

Regii capellani majores non possunt prætere, ut omnes capellani, vulgo nuncupati *delli presidi, e forteze*, sint exempti a jurisdictione episcoporum diocesanorum, et subjecti suæ jurisdictioni; et præbetur quid iisdem concessum sit per breve Clement. VIII, a rege Philippo obtentum, *ibid. num. 5 et 6.*

Adducuntur variae responsiones Sacræ Congregationis Concilii ad dubia ei proposita occasione cujusdam brevis apostolici concessi archiepiscopo Mechliniensi pro exercitu in Flandria, *ibid. num. 7.*

Adducitur resolutio ejusdem Sacræ Congregationis Concilii in responsione ad dubium ei propositum in una Mediolanensi pro matrimonio contracto a milite in statione degente coram capellano sui tertii, *ibid. num. 8.*

Adducitur alia resolutio ejusdem Sacræ Congregationis Concilii in una Derthonensi pro quodam matrimonio celebrato coram capellano militiæ equestris in terra Vogheræ, *ibid. num. 9.*

Afferuntur variae resolutiones Sacræ Congregationis Concilii in dubio jurisdictionis capellanorum exercitus occasione militum a variis Germaniæ partibus in Italiam irrumpentium, *ibid. num. 10.*

Afferuntur variae alia resolutiones ejusdem Sacræ Congregationis Concilii in una Casalensi quoad potestatem capellani militum circa assistentiam præstandam matrimoniis contrahendis in eorum regiminibus existentium, *ibid. num. 11.*

Matrimonia contracta coram capellanis exercitus a militibus degentibus in castris, et stationibus hibernis, vel æstivis, aut in expeditione etiam cum militaribus feminis, sine licentia ordinarii loci, vel sine speciali facultate sedis apostolicæ nulla sunt; uti etiam nulla sunt contracta coram acatholicis, *ibid. num. 12 et 13.*

Ad uberiorem notitiam consilium capellanorum juvat adducere novissimam resolutionem ejusdem Sacræ Congregationis Concilii circa capellanos Triremium summi pontificis, *ibid. num. 34.*

Attendenda sunt iudicia apostolica pro capellanis militaribus concessa, et illorum exempla afferuntur, *ibid. num. 15 et 16.*

De variis nominibus magni capellani regum, tum de variis per diversa tempora illius juribus, *ibid. num. 17.*

Facultates concessæ capellanis castrensis pene Car. Reg. Austriacam militiam, *ibid. num. 18.*

Privilegia capellani Majoris Regni utriusque Siciliae concessa a Benedicto XIV, *ibid. num. 19.*

CAPILLITIUM FICTITIUM.

Vide verb. Coma fictitia per tot.

CAPITULUM (II, 325).

CAPITULUM QUOAD EA, QUÆ CONCERNUNT EJUS CONVOCATIONEM, SEU CONGREGATIONEM.

Capituli convocatio qualiter, et per quem facienda. Vide verb. Capitulum, art. 1, num. 1 ad 5.

Convocator capituli non tenetur explicare materiam convocationis in ipsa convocatione, et pro convocatione non requiritur licentia episcopi, si solum sit sine illa congregari, et non potest absque justa causa prohibere, ne convocetur: bene vero ex justa, *ib. num. 6 ad 10.*Non potest tamen episcopus cogere canonicos ad sibi significandum quid tractare velint in capitulo: bene vero ad sibi exhibendam copiam actorum, seu resolutionum capitularium, *ib. num. 11, 12.*Episcopus potest congregare capitulum pro casibus, in quibus juxta sacros canones tenetur exquirere ejus votum, vel consilium, et in aliis casibus spectantibus ad sui dignitatem; non potest tamen pro spectantibus ad capitulum uti capitulum, *ibid. num. 13 et 14.*Vicarius generalis episcopi, sive præsente, sive absente episcopo, in nullo casu potest convocare capitulum exemptum; bene vero non exemptum, *ib. num. 15 et 16.*Exstante legitima consuetudine, ut episcopus seu vicarius interveniat in omnibus capitulis, etiam quæ fiunt pro re spectante ad capitulum, debet illa servari; non potest tamen nec episcopus, nec vicarius intervenire, seu perseverare, si in capitulo agendum sit de interesse proprio, seu suorum, et exponitur, *ib. num. 17 ad 20.*Ubi autem episcopus, seu vicarius juxta solitum, seu consuetudinem capituli intervenit, non potest ferre suffragium, nisi esset etiam canonicus, *ibid. num. 21 et 22.*Episcopus in casibus, in quibus convocatur capitulum, debet in eo præsiderere cum omnibus prerogativis. Si tamen solum, ratione consuetudinis adsit in capitulis, et non convocando, in actibus concomitantibus capitulum, præminentia loci, etc., spectat ad caput capituli, ni obstet consuetudo, *ib. num. 23 ad 25.*Episcopus, qui est canonicus, sive in ecclesia suæ diocesis, sive alibi, non potest uti canonicus convocare capitulum, vota recipere, et similia, sed hæc spectant ad caput capituli; habet tamen præcedentiam, et præminentiam super omnes canonicos et dignitates, *ib. num. 26 et 27.*Capitulum convocari, seu celebrari debet in ecclesia, et loco ad hoc determinato, nisi justa causa aliter exoptulat, *ib. num. 28 ad 31.*Capitula, seu tractatus, et congregationes, actusque capitulares per canonicos cathedralium, et collegiarum ecclesiarum, fieri non debent eo tempore, quo celebrantur divina officia, *ib. num. 32.*Definitio, nomen capituli ecclesiæ cathedralis, et origo capitulorum, *ib. num. 33 et seqq.*Referuntur quatuor requisita, ut capitula jure suo expleant negotia, *ib. num. 36.*Quenam requirantur, ut capitulum legitime convocatum dici possit, *ib. num. 40 ad 42.*Quo modo, quo loco et tempore convocandum, *ib. num. 43 ad 50.*Quinam convocandi, *ib. num. 51 ad 56.*Quomodo negotia capitulariter expediantur, *ibid. num. 57, 58.*De consensu canonicorum præstando in capitulo, *ib. num. 59 ad 65.*Num ad convocationem capituli extraordinarii debeant canonici ei, qui jus habet convocandi et præsidendi, negotia pandere, propter quæ convocatio desideratur, *ib. num. 64, 65.*

CAPITULUM QUOAD EA, IN QUIBUS REQUIRITUR EJUS CONSILIUM, VEL CONSENSUS.

Jurium capitularium diminutio. Vide verb. Capitulum, art. 2, num. 32.

Capituli consensus requiritur in multis, et assignantur, *ib. num. 1 ad 11, et num. 53 et seqq.*Advertendum est quod consensus majoris partis sufficit in iis, quæ sunt communia pluribus uti universis, non autem uti singulis; et capituli consensus præstandus est collegialiter, et eo ad id legitime congregato: ac quoties requiritur, facta sine illo etiam per episcopum, sunt nulla, *ibid. num. 12 ad 14.*Reprehenditur auctor, quod non recensuerit omnes casus, in quibus episcopus adhibere debet consensum capituli, *ib. num. 59.*Capituli consilium requiritur in multis, et referuntur, ac generatim habendum est in arduis Ecclesiæ negotiis, *ib. num. 15 ad 26.*At vero fere ubique habetur in plurimis consuetudo contraria, quia legitima exstante non amplius requiritur ipsius capituli consilium, *ib. num. 27 et seqq.*

CAPITULUM QUOAD EA, QUÆ IPSUM CONCERNUNT, ET SEDE PLENA, ET SEDE VACANTE.

Capitulum sede plena, seu vivente episcopo, potest etiam sine consensu episcopi condere statuta de his, quæ respiciunt particularia ipsius capituli negotia, aut proprios capitulares concernunt circa rectam ordinationem ecclesiæ, etiam sub pœnis; successores tamen non obligant, nisi sint ab episcopo confirmata. Vide verb. Capitulum, art. 3, num. 1 et 2, et num. 72 et seqq.

Capitulum ex causa publicæ utilitatis potest statuta facere contra antiquam ecclesiæ consuetudinem etiam de ea non facta mentione, attentis tamen quibusdam, quæ dantur, *ib. num. 3 ad 5.*Ut autem valeant statuta a capitulo condita, quatuor potissimum requiruntur conditiones, quæ assignantur, *ib. num. 6.*Capitulum, vivente episcopo, non potest facere statuta, quæ obligent extraneos, sive totam diocesim; nec non plura alia, quæ exhibentur, *ib. n. 7 ad 12.*Capitulo potest competere jus conferendi beneficia etiam private ad episcopum; hoc existente hæretico, concedere potest dimissorias. Ivo ipsas sufficit obtinere ab uno ex canonicis, si reliqui propter hæresim sunt dispersi, *ib. num. 13 ad 15.*Capitula cathedralium, etiam vivente episcopo, vocanda sunt, et admittenda, aut eorum nuntii ad concilia provincialia, præsertim ad ea tractanda, quæ capitula ipsa contingere dignoscuntur, ut etiam capitula collegiarum quasi episcopalem jurisdictionem habentia, *ib. num. 16 et 17.*Capitulum non potest residentiam canonicorum remittere, neque servitium condonare, *ib. num. 18.*Capitulum, sede vacante, succedit in jurisdictionem episcopi, et potest omnia facere, quæ sunt jurisdictione ordinaria, nisi expresse prohibita reperiantur; non succedit tamen in jurisdictione episcopo delegata etiam ex generali delegatione sedis apostolicæ; nec in ea, quæ ei ex concilio Tridentino competit tanquam sedis apostolicæ delegato; secus autem si competat utroque jure, scilicet ordinario et delegato, *ib. n. 19 ad 22, et n. 76 et seqq.*Capitulum, sede vacante, non succedit in jurisdictione competente episcopo jure speciali, et inde consecratoria præbentur, *ib. num. 23 ad 25.*Capitulum, sede vacante, potest quasdam constitutiones facere obligantes totam diocesim, etiam in tempus futuri episcopi, donec hic, vel ejus successor easdem revocaverit; et tenetur vicarium capitularem constituere infra octo dies post mortem episcopi, *ib. num. 26, 27 et 28.*

Capitulum non potest cogi ad ereandum vicarium intra pauciores dies, quam octo, et infra illos

dies antequam vicarium constituat, exercitium jurisdictionis spectat ad totum capitulum in solidum, non autem ad primam dignitatem, *ibid. num. 29 et 30.*Capitulum nedum potest eligere vicarium capitularem post mortem episcopi, sed etiam quando ecclesia vacat per translationem episcopi ad aliam ecclesiam, aut efficitur captivus ab hostibus catholicæ fidei, vel ingreditur aliquam religionem, vel renuntiat, vel est depositus, aut relegatus, *ibid. num. 31 ad 35.*Non potest tamen capitulum vicarium constituere in casu, quo episcopus sit excommunicatus, vel suspensus, vel in casu, quo episcopo in remotis degente vicarius generalis ab ipso relictus moriatur vel a principe sæculari ejiciatur a diocesi, *ibid. num. 36.*Capitulum non potest devenire ad electionem vicarii capitularis ante certam notitiam vacationis, nec post habitam notitiam mortis, vel translationis episcopi, quando vicarius episcopi defuncti, vel translati, missus fuerat a sancta sede, vel a Sacra Congregatione episcoporum, *ib. num. 37 et 38.*Electio vicarii capitularis debet fieri a capitulo more solito capitulariter congregato, et per secreta suffragia, *ib. num. 39.*Capitulum non potest eligere in vicarium capitularem, nisi unum tantum, vel ad summum duos, ut alternis mensibus vicariatus munere fungantur, quoties ad id legitima adsit consuetudo, *ib. num. 40 et 41.*Facta semel per capitulum electione vicarii capitularis, non potest illum ad libitum revocare, et novum constituere; ad quod justa accedente causa obtinenda est a Sacra Congregatione episcoporum licentia, *ib. num. 42, 43 et 44.*Plures sunt causæ, propter quas solet Sacra Congregatio episcoporum facultatem concedere removendi vicarium capitularem ut indignum, et assignantur, *ib. num. 45.*A capitulo pro electione vicarii capitularis circa vacationem et absentes quid observandum sit afferitur, *ib. num. 40 ad 49.*Capitulum debet pro vicario capitulari eligere unum qui sit de gremio capituli, si adsit idoneus, et qui sit doctor in jure canonico ab aliqua universitate, *ibid. num. 50 ad 53.*Habilis tamen non doctor tolerari potest, si doctor haberi non possit, et tunc sibi eligere tenetur consultorem doctorem, *ib. num. 54 et 55.*Si capitulum eligat aliquem in vicarium capitularem non doctorem, quando adest doctor, electio devolvitur ad metropolitanum: si tamen vicarius deputatus per metropolitanum decesserit, posset capitulum novum eligere vicarium infra octo dies ut prius, *ib. num. 56, 57.*Capitulum non potest in electione, seu deputatione vicarii apponere restrictivam, ut vicarius capitularis non possit procedere contra aliquem capitularem absque consensu capituli, nec quadam alia, quæ assignantur, *ib. num. 58 ad 62, verb. Ordo, art. 3, num. 43; verb. Vicarius capitularis, art. 3, num. 48.*Capitulum post electionem vicarii nullam exercere potest jurisdictionem, *ib. num. 63 et 64, verb. Ordo, art. 3, num. 42; verb. Vicarius capitularis, art. 3, num. 39.*Capitularibus vicariis in regno Neapolensi prohibetur concessio litterarum dimissorialium pro prima clericali tonsura, aliisque ordinibus etiam si annus a die vacationis ecclesiarum elapsus sit, absque speciali facultate Sacræ Congregationis, *ibid. num. 71.*Capituli extinctio non inducit suppressionem cathedralis episcopalis, *ib. num. 70.*

Laudabile et approbatum est statutum, per quod plures fratres, aut plures quam duo consanguinei

primi, et secundi gradus excluduntur a voce activa in capitulo, *ibid. num. 65.*

Capitulum nequit celebrare missas in ecclesiis regularium, ipsis renuentibus. Vide verb. Missa, art. 4, num. 31.

Capitulum cathedralis non est salutandum a concionatore cum titulo reverendissimi, neque in absentia episcopi, *ib. num. 66, et verb. Titulus, num. 28.* Alia vide verb. Vicarius capitularis, art. 1 et 2.Dantur capitula, in quibus deest cathedra episcopalis, et ita sedes vacans concipi nequit, et quænam sint, *ib. num. 85 et seqq.*

Quoad ea quæ concernunt capitulum regularium. Vide verb. Electio, art. 4, per tot.

Primis Ecclesiæ sæculis presbyteri et diaconi, animarum curam gerentes unum cum episcopo corpus quasi constituebant, *ibid. num. 85.*Sæculis subsequentibus episcopi cœperunt e clero quosdam eligere quorum consilio et opere diocesim suam regerent, *ib. num. 86.*Tunc omnia negotia tractari et absolvi cum consilio vel consensu capituli cœperunt, *ib. num. 87.*Hoc jus ad capitula cathedralia devolvi cœpit, *ib. num. 88.*Quare capitulum cathedrale hac prerogativa gaudeat, *ib. num. 89.*Capitulum cathedrale, tanquam senatus Ecclesiæ, magistrum civilem præcedit, et sede vacante regit dioceses auctoritate episcopali, *ib. num. 90, 91.*Quenam ei competant, sede vacante, *ib. num. 92 ad 95.*A causis matrimonialibus et criminalibus non excluditur capitulum, sede vacante, *ib. num. 96.*Sed in his quæ speciali qualitate attribuantur, non representat episcopum, *ib. num. 97, 98.*Fungitur vice pastoris, *ib. num. 99.*Illius potestas circa collationem beneficiorum, sede vacante, *ib. num. 100 ad 103.*Alienatio honorum Ecclesiæ illi interdicitur, *ib. num. 104.*Quæ ab ordine episcopali dependent, in capitulo non transeunt, *ib. num. 105.*Capituli potestas in expediendis litteris dimissorialibus, *ib. num. 106 ad 109.*De jure communi jurisdictione episcopi ad capitulum devoluta, eam per se in communi olim exercere poterat, sed concilium Tridentinum declaravit quod teneatur vicarium infra octo dies constituere, *ib. num. 111.*Quædam notanda de vicario et ejus jurisdictione, *ib. num. 112 ad 114.*Post nominationem vicarii adhuc capitulo incumbit episcopalis sollicitudo, et si vicarius sit suspectus, providet capitulum, *ib. num. 115, 116.*Si capitulum reservet sibi aliqua, ea vicarius exercere non potest, et revocatur pro libitu capituli, *ib. num. 117, 118 et 119.*Synodus Mechliniensis decernit: Vicarium a capitulo electum vel confirmatum, sine justa causa removeri non posse; idem declaravit Sancta Congregatio, *ib. num. 120, 121.*Capitulum, sede vacante, tenetur eligere œconomum, ubi cura fructuum percipiendorum illi incumbit, *ib. num. 122, 123.*Si episcopatus juri regaliæ sint subjecti, rerum temporalium cura ad officarios regios spectat, in Italia vero ad Cameram apostolicam, *ibid. num. 124 ad 126.*Œconomi a capitulo deputati solam custodiam rerum ad episcopatum spectantium habent; et tenentur rationem reddere episcopo promoti, *ibid. num. 127.*

Vicario capituli non diriguntur dispensationes matrimoniales, sed episcopo viciniore, vel ejus vicario in spiritualibus, aliter executio esset nulla,